

Czerwce występujące w badanych zespołach roślinnych reprezentowane były przez 5 elementów zoogeograficznych. W zgrupowaniu tym przeważają gatunki o szerokich zasięgach geograficznych (palearktyczne, holarktyczne, kosmopolityczne), które stanowią 78% fauny czerwców stwierdzonych w zbiorowiskach kserotermicznych KPK. Gatunki europejskie stanowią 16,2%, a eurosyberyjskie tylko 5,4% tej fauny.

Katarzyna GOLAN, Lublin
Bożena ŁAGOWSKA, Lublin

Motyle minujące (*Lepidoptera*) na jabłoniach terenów zielonych Lublina

Mining *Lepidoptera* on apple trees in green areas of Lublin

Celem pracy zaplanowanej na trzy lata (1996–1998) jest poznanie składu gatunkowego motyli minujących liście jabłoni rosnących na terenach zielonych Lublina. W latach 1996–1997 przeprowadzono badanie na terenie Lublina. W 1996 roku materiały zbierano na dwóch stanowiskach: na terenie Muzeum Wsi Lubelskiej i w ogrodzie w Śródmieściu, a w 1997 roku na trzech stanowiskach: na terenie Muzeum Wsi Lubelskiej, w Ogrodzie Botanicznym UMCS oraz w ogródku przydomowym w dzielnicy Sławin. Wszystkie stanowiska znajdowały się w kwadracie UTM FB08. Na wybranych stanowiskach jabłonie rosły w niewielkich skupiskach, liczących 3–15 drzew.

Liście z widocznymi minami zbierano od czerwca do października. Analizowano liście dostępne na wyciągnięcie ręki. Gatunki żerujące w minach jedynie we wczesnych stadiach wzrostowych zbierano jako wyrosnięte gąsienice lub w stadium poczwarki. Ogółem w okresie badań zebrano 9 gatunków motyli minujących, należących do 5 rodzin: *Nepticulidae*, *Gracillariidae*, *Lyonetiidae*, *Yponomeutidae* i *Glyphipterigidae*. W 1996 roku na terenie Muzeum Wsi Lubelskiej, w ogrodzie w Śródmieściu zebrano po 7 gatunków: *Stigmella malella* (STT.), *Callisto denticulella* (THNBG.), *Phyllonorycter blancardella* (FABR.), *Leucoptera scitella* (ZELL.), *Lyonetia clerkella* (L.) oraz *Swammerdamia pyrella* (VILL.) i *Simaethis pariana* (CLERCK.). W 1997 roku na jabłoniach znajdujących się na terenie Muzeum Wsi Lubelskiej zebrano 9 gatunków motyli minujących. Wystąpiły trzy gatunki nie stwierdzone w 1996 roku: *Stigmella desperatella* (FREY.), *Stigmella oxyacanthella* (STT.) i *Stigmella incognitella* (H.-S.). W Ogrodzie Botanicznym UMCS i w ogrodzie przydomowym zebrano po 6 gatunków: *Stigmella malella*, *Stigmella desperatella*, *Callisto denticulella*, *Phyllonorycter blancardella*, *Swammerdamia pyrella* i *Simaethis pariana*. W 1997 roku nie znaleziono min *Lyonetia clerkella* na żadnym stanowisku.

Ze względu na zróżnicowanie w sposobie żerowania w zespole minowców wyróżniono dwie grupy. Pierwszą grupę stanowiły te gatunki, których gąsienice przez cały okres życia osobniczego przebywały w minach były to: *Stigmella malella*, *Stigmella desperatella*, *Stigmella oxyacanthella*, *Stigmella incognitella*, *Callisto denticulella*, *Phyllonorycter blancardella*, *Leucoptera scitella*, *Lyonetia clerkella*. Gatunkiem dominującym w tej grupie, w latach 1996–1997 był *Callisto denticulella*. W 1996 roku uszkodzenia spowodowane przez gąsienice *Callisto denticulella* stanowiły 70%, a w 1997 roku ponad 80% wszystkich zebranych liści. Drugą grupę stanowiły dwa gatunki: *Simaethis pariana* i *Swammerdamia pyrella*, których gą-

sienice jedynie w pierwszych stadiach wzrostowych minowały liście, a jako wyrośnięte gąsienice żerowały na ich powierzchni. Pierwszy z wymienionych motyli występował liczniej, stanowiąc w 1996 roku 76% i w 1997 roku 95% zebranych owadów.

Badania będą kontynuowane w 1998 roku na terenach zielonych miasta i w sadach chronionych.

Edyta GÓRSKA-DRABIK, Lublin

Zmienność cech dymorficznych rodzaju *Onthophagus* (Coleoptera: Scarabaeidae)

Variability of dimorphic characters in the genus *Onthophagus* (Coleoptera: Scarabaeidae)

Rodzaj *Onthophagus* należy do rodziny Scarabaeidae. Dotychczas na terenie Polski z tego rodzaju wykazano dwadzieścia gatunków (BURAKOWSKI i in., 1983: Kat. Fauny Polski, Warszawa, XXIII, 10: 1-183.).

Samce wszystkich gatunków są polimorficzne, posiadają szereg zmiennych cech form przejściowych, a w skrajnych przypadkach nawet nie różnią się od samic. Zmienność ta dotyczy ubarwienia oraz charakterystycznych kutikularnych wytworów na głowie i przedpleczu.

Jedną ze stałych cech dymorficznych rodzaju *Onthophagus*, odmiennych dla samca i samicy jest różnica w ułożeniu sternitów odwłoka i w kształcie pigidium (BALTHASAR, 1963: Monographie der Scarabaeidae und Aphodiidae [...] II. Prag. 627 ss.; STEBNICKA, 1976: Klucze do oznaczania Owadów Polski, XIX, 28a: 1-139.). Uwzględnienie szczególnie tych cech przy oznaczaniu osobników z rodzaju *Onthophagus*, o słabo wykształconych innych cechach dymorficznych, pozwoli na pewne rozróżnienie płci.

Andrzej GÓRZ, Kraków

Struktury zgrupowań biegaczowatych (Coleoptera: Carabidae) w obrębie pola uprawnego

Structure of ground beetle associations (Coleoptera: Carabidae) in a cultivated field

Badania prowadzono w 1994 r. na terenie gminy Bieliny w woj. kieleckim. Głównym celem pracy było poznanie i porównanie składu gatunkowego i struktur zgrupowań biegaczowatych oraz ocena wpływu prac polowych na zgrupowania w ustalonych wariantach badawczych, tj. na miedzy, pod miedzą i na polu.

Materiał zbierano na 9 stałych powierzchniach badawczych zgrupowanych w 3 warianty. Jeden wariant stanowiły 3 powierzchnie. Założono je na lessach zdegradowanych w uprawach zbożowych w gospodarstwach indywidualnych.

W ciągu roku badań przeprowadzono 5 serii odłowów (maj-wrzesień) metodą pułapek naziemnych Barbera wypełnionych do 1/3 wysokości glikolem. Łącznie odłowiono 16 510 osobników biegaczowatych należących do 53 gatunków i 20 rodzajów.